

МЕНЕДЖМЕНТ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ ТА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА: ДОСВІД НТУ «ХПІ»

Перерва Петро

Національний технічний університет «ХПІ», м.Харків

Глобалізація економіки прискорила процес інтернаціоналізації як університетів так і підприємств, а також освітнього і дослідницького матеріалу у сфері менеджменту. Університети, школи бізнесу та підприємства вже давно співпрацюють між собою на національному рівні та стикаються з однаковими проблемами у процесі інтернаціоналізації. На рівні університетів процес інтернаціоналізації включає нове формулювання дослідницьких цілей, політики підбору викладачів, педагогічних технологій та загального стратегічного задуму. У більшості університетів є сильне національне коріння і водночас і справедливі прагнення конкуренції на міжнародному рівні. Ця обставина пояснює роль угод про об'єднання та співробітництво, а також успішну роль міжнародної мережі в освіті в галузі менеджменту, яка забезпечує розвиток програм обміну студентами, отримання подвійного диплома та спільні проєкти з навчання керівних кадрів [1-13]. Університети активно шукають можливості зростання на міжнародному рівні, оскільки вони менш пов'язані з нормами національного законодавства та потребою у фінансуванні порівняно з їхніми аналогами, які працюють на базі університетів. Зрештою, підприємства та університети мають великий потенціал для співпраці у своїй країні при об'єднанні зусиль для забезпечення розвитку національної економіки та підвищення привабливості країни [2, 5, 7, 11].

В університетах та підприємствах – різні цілі та стратегії щодо інтернаціоналізації та різні зацікавлені особи; вони діють у різному економічному та правовому середовищі, у них різні конкуренти, вони мають у своєму розпорядженні різні людські ресурси і можливості. Однак при зіткненні з глобалізацією у них з'являється сильний спільний інтерес до залучення та утримання талановитих людей з-за кордону. Співпраця між університетами та підприємствами – це великий внесок як у вихід компаній на світовий ринок, так і в розвиток місцевої економіки. Досягти цієї мети можна багатьма способами: залучення представників компанії до дорадчих та колегіальних органів шкіл, педагогічний внесок управлінців, програми стажування студентів, розробка спеціалізованих програм з навчання керівних кадрів та безперервний діалог щодо розробки навчальних

матеріалів. В результаті євроінтеграції виникла потреба в інтенсивній співпраці між країнами у сфері освіти. Для її фінансування були розроблені програми ЄС, такі як Еразмус, і було прийнято загальний Болонський формат. Європейська зона вищої освіти (ЄЗВО) включає 48 країн (у тому числі країни, що не входять до складу ЄС) [1, 4, 9, 12]. Європейська переказна та накопичувальна система кредитів (ECTS) була впроваджена майже по всій Європі (Єврокомісія, 2015), що дозволило подолати адміністративні бар'єри під час обміну студентів та отримання подвійних дипломів. Сумісність програм з болонськими рекомендаціями є однією з вимог EQUIS для акредитації (система покращення якості EFMD, 2017):

- програми підготовки структуровані відповідно до рівня бакалавра та магістра;

- застосування ECTS та домовленості зі університетами-партнерами про переказ кредитів;

- можливість використання додатка до диплома.

У Європі близько половини студентів, які отримують ступінь магістра управління, претендують на розширення своїх можливостей щодо отримання роботи за кордоном. В університетах студенти повинні отримати знання та навички, які потрібні в компаніях, які намагаються підлаштуватися під потреби глобалізації: розвиток експорту, інвестиції за кордон, аутсорсинг та співпраця з іноземними партнерами [1, 3, 6]. Університетам потрібно інтернаціоналізувати зміст усіх основних дисциплін, розробити спеціалізовані курси з міжнародної торгівлі, пропонувати можливості навчання за кордоном (наприклад, студентська практика чи бізнес-проекти за кордоном), створити програми з обміну досвідом зі університетами-партнерами та запровадити навчання іноземних мов.

У цьому плані досить цікавий та корисний досвід НТУ «ХП» щодо розвитку міжнародного співробітництва з Магдубурзьким університетом Отто-фон-Геріке та Мішкольцьким університетом. Початок розвитку тісної співпраці між економічними факультетами НТУ «ХП» та університету м. Мішкольц належить до 1997 року, коли на нараді іноземних делегацій – учасників Харківського етапу Міжнародної конференції «МікроСАД» конференції було прийнято принципове рішення щодо встановлення творчих зв'язків між економічними факультетами зазначених університетів. Вже у 1998 році декани економічних факультетів НТУ «ХП» та Мішкольцького університету підписали відповідну робочу програму співпраці, зміст якої було затверджено ректорами ВНЗ, яка діє й нині в рамках великого договору про співпрацю цих університетів загалом.

Зміст даної робочої програми включало такі принципово важливі для обох факультетів пункти, як проведення спільних наукових досліджень, стажування викладачів, підготовка спільних наукових і навчально-методичних робіт. Особливе місце у робочій програмі належить питанням підвищення ефективності навчального процесу, покращенню якості теоретичної та практичної підготовки майбутніх спеціалістів у галузі економіки та менеджменту.

Відвідування угорських підприємств, кафедр економічного факультету, ознайомлення з науковою та навчальною базою Мішкольцького університету, його інформаційними фондами та можливостями дозволили нашим студентам значно покращити свої знання у галузі менеджменту та економіки.

Наукові зв'язки факультетів знайшли свій яскравий вияв у підготовці та публікації наукових статей у відповідних наукових виданнях університетів.

Типова програма стажування українських викладачів та аспірантів включає наступні питання:

- а) відвідування лекцій провідних професорів;
- б) опрацювання інформаційної бази економічного факультету університету;
- в) особисте спілкування з професорами університету та викладачами економічного факультету з пріоритетних напрямів наукових досліджень українських викладачів;
- г) підготовка спільної статті (наукової доповіді);
- д) ознайомлення зі структурою економічного факультету та системою вищої освіти в Угорщині;
- е) освоєння системи оцінювання студентів та викладачів, запровадженої в Мішкольцькому університеті;
- ж) складання конспекту лекцій з певного розділу курсів з урахуванням німецького досвіду.

Ми усвідомлюємо те, що наші творчі зв'язки ще тільки почали активно розвиватися, хоча ми вже й маємо певні результати. На майбутнє наші факультети планують здійснення цілої низки нових заходів, що дозволяють суттєво зміцнити та розширити досягнуті результати. Серед них – підготовка сумлінних підручників та монографій, підготовка та захист дисертаційних робіт угорськими аспірантами на економічному факультеті НТУ «ХПІ» та українськими аспірантами в Мішкольцькому університеті, проведення спільної наукової конференції з проблем економіки та менеджменту, проведення спільних методичних семінарів з удосконалення навчальної ефективності освіти, здійснення низки координуючих

заходів щодо адаптації освітньої системи університетів м. Мішкольця та м. Харкова до умов та вимог, зафіксованих у спільній декларації учасниками Болонської конференції.

1. Larson J.M. Cooperation between universities and companies, globalization of education in the field of management: european perspective [Electronic resource]. <https://doi.org/10.15826/umpa.2018.02.012>

2. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: [tutorial] // ed.: P.G.Pererva, G.Kocziszky, M.Veress Somosi.– Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.

3. Pererva P.G., Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. 668 p.

4. Перерва П.Г. Управління маркетингом на машинобудівному підприємстві // Навч.посібник. Харків: «Основа», 1993. 288с.

5. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. К.: Знання, 2009. 1070 с.

6. Гочарова Н.П., Перерва П.Г., Яковлев А.И. Маркетинг инновационного процесса. Учеб. пособие. Киев: ВИРА-Р. 1998.- 267с.

7. Перерва П.Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена. Ростов н/Д: Феникс, 2003. - 592 с.

8. Pererva P., Tovazhnyanskiy V., Kobeleva T., Gladenko I. Antikrizisnyy monitoring of finansovo-ekonomicheskikh indexes of work of enterprise // *Business Studies*. Miskolc: Miskolc University Press. 2010. Volume 7. №2. S.71-183.

9. Pererva P.G., Tkachev M.M., Kobieliava T.O. Evaluation of holder profits violation of their exclusive rights // Науковий вісник Полісся. 2016. № 4 (8), ч.2. С.240-246.

10. Pererva P.G., Tkachov M.M., Kobieliava T.O., Tkachova, N.P., Diachenko T.A. Management of relations with enterprise stakeholders based on value approach // *Problems and Perspectives in Management*. 2021. Vol. 19, Iss.1. P.24-38.

11. Tkachov M.M., Pererva P.G., Kobieliava T.O., Tkachova, N.P., Diachenko T.A. Management of relations with enterprise stakeholders based on value approach // *Problems and Perspectives in Management*. 2021. Vol.19, Iss.1. P.24-38.

12. Tkachova, N.P, Pererva P.G., Kobieliava, T. O. Investigation of the role of venture companies in the early stages of the product life cycle // *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 2 (10), ч.2. С. 144-149.

13. Kosenko O.P., Kobieliava T.O., Tkacheva N.P. Monitoring the commercial potential of intellectual property // *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. №1, ч.2. С.140-145.